

Dygnsinventeringen 2000-5-26/27.

Kjell Valter Mattsson.

Ja så var ännu ett Dygnsinventering till ända. Vädret under veckan ostadigt med en hel del regn och kyliga vindar. Fredags kvällen var blåsig men med uppehåll förutom de norra komundelarna där det kom en hel del regn. Mot natten började det spricka upp så smått, förväntningarna inför morgondagen blev därefter positiva.

Morgonen var solig men blåsten var kvar om än i något mindre skala. Senare vid sen förmiddag mulnade det på men uppehåll. Vid återsamlingen på eftermiddagen så började det regna och det ihärdigt under hela kvällen. Det var åtta lag med och det får anses som mycket god tillslutning. Lagens sammansättning voro följande och deras resultat.

- Lag 1: Sven-Olof Eriksson och Johan Andersson. 105 st
Lag 2: Inga-Britt Eriksson och Ulla Wallin. 97 st
Lag 3: Tommy Oskarsson. 100 st

- Lag 4: Christer Eriksson och Kjell Mattsson. 93 st
Lag 5: Mats Andersson. 105 st
Lag 6: Lennart Sandberg. 93 st
Lag 7: Bo Dahlström. 103 st
Lag 8: Jan-Erik Malmstigen(Endast kl.03.45-07.15) 61 st

125 arter sammanlagt.

Arter som kan vara värt att notera är M-flugsnappare Lia, Stenknäck Lia, Rödbena Morskoga, Berguv Norr Gusselby, Strömstare Hammarbacken, Trädlärika Allmäningsbovägen och Rya (1 par), Nattskärna Näverkärrret, Svarthakedopping Gransjön, Gluttnäppa Sörby, Årta Morskoga, Blå Kärrhök Rynninge, Kattuggla Sandbacken, Grönbena Sörby och Gammelbo, Rödsjärt Frövi och häckande Hammarbacken och Vitkindad gås Valfisken Väringen.

Ber härmed att få tacka alla deltagare och hoppas på ett återseende nästa år väl mött.

UPPROP

Rapportera RÖRDROM och DVÄRGMÅS

Som är årets inventeringsarter till

Mats Andersson
Hagabergsliden 4
711 31 LINDESBERG

Inventering av Liaskogen 2000

Mats Andersson och Sven-Olof Eriksson

Inledning

Under våren och försommaren 2000 inleddes en fågelinventering av Liaskogens naturreservat. Inventeringen utfördes vid fem olika tillfällen perioden 9 maj till och med 20 juni. Inventeringen är tänkt att bli årlig och utföras på samma sätt varje år.

Först i slutet av 1980-talet uppmärksammades Liaskogens fina natur på allvar. Observationerna under den perioden av vitryggig hackspett i området kan sägas vara upptakten till tankarna om ett skydd för området. En skrivelse från Frövi Fågelklubb, Linde Naturskyddsförning, Grimsö Forskningsstation och Skogsvårdsstyrelsen sändes därefter till länsstyrelsen och kommunstyrelsen med begäran om ett skydd för området. Ärendet behandlades positivt av myndigheterna och skyddet är nu ett faktum. Liaskogens naturreservat invigdes under 1998. Här följer en presentation av området och resultat från inventeringen 2000.

Områdesbeskrivning

Liaskogen är ett flackt låglänt område mellan byn Lia och sjön Väringen strax söder om Frövi i Lindesbergs kommun. Liaskogen är ett för trakten och länet ovanligt stort sammanhängande sumpskogsområde med fastmarksholmar. Skogen uppkom till största delen efter ett sjösänkingsföretag i slutet av 1800-talet och har sedan dess i stort sett utvecklets fritt. Utmarksbete har i vissa delar förekommit sedan sjösänkningen,

medan andra delar förefaller i stort sett opåverkade.

Liaskogens storlek, mångformighet, den stora andelen med lövträd och mängden död ved gör faktiskt området unikt bland sumpskogsobjekt i länet och övriga Mellansverige.

Skogen är en fint sammansatt mosaik av sumpskog och moränkullar. Arealen på området är knappt 100 hektar. Sumpskogen utgörs till största delen av örtrik klitbalsumpskog i nittioårsåldern med inslag av gran. Moränkullarna är beväxade med i huvudsak asp och björk med inväxande gran. Marken är bördig och i fältskiktet finns högrter representerade. Skogens medelålder är ca 90 år men vissa partier med äldre skog finns, övre åldern på tall, gran och asp är 140 år. Dessa partier återfinns på de kullar som en gång bildade öar i sjön Väringen. De gamla asparna representeras av gigantiska exemplar som mäter över 30 meters höjd.

Spår av visst skogsbruk finns ställvis i form av svaga gallringar och vindfalls-huggningar. Till stora delar ger ändock skogen ett orört intryck. Tillgången på död ved är, beaktat av skogens ringa ålder, extremt hög både vad gäller stående död ved och liggande lågor i olika nedbrytningsstadier. Omloppstiden på gran i området är kort vilket förklarar den höga andelen död granved, bitvis är den så kallade självgallrings-frekvensen hos granen hög. Utöver ovan nämnda trädslag finns lind, hassel, hägg, rönn, ek

och sålg sparsamt representerade i området.

Till området hör även stränderna och de vassbevuxna vikarna, varav Liaviken är störst. Dessutom ingår åkermarker, igenväxande betesmarker och andra buskrika marker i utkanterna.

Fauna

Som nämnts inledningsvis uppmärksammades Liaskogen först som en fin fågelbiotop, med ovanligt många par av framförallt häckande löv- och barrskogsknutna tättingar. För hack-spettar torde Liaskogen vara mycket gynnsam, med flera par mindre hackspett, spillkråka och gröngöling. En fågelinventering i form av en förenklad revirkartering utfördes under för-sommaren 1991 och 1995. Den inventeringen koncentrerades till lövskogsberoende stann- och flyttfåglar. Resultatet från den inventeringen finns att läsa i Pandion 1995:3.

Inventeringsmetod

Inventeringen gjordes i form av s.k. punktinventering. En förutbestämd slinga följdes och 12 punkter eller stopp upprättades. Slingan startade vid parkeringen till Naturservatet och följde körvägen ner till reservatet och därefter den markerade gångstigen i reservatet (se karta). Vid varje punkt räknades samtliga hörda och sedda arter under exakt fem minuter. Därefter förflyttning till nästa punkt varvid förfarandet upprepades. Inga arter noterades i protokollet under förflyttningen mellan punkterna. Arter som antogs vara bo-

fasta i Värningen togs inte med. I de fall våtmarksarter som t. ex måsar och änder räknades var dessa knutna till själva reservatet.

Tre av punkterna var belägna utanför det egentliga reservatet. Detta för att kunna jämföra eventuella förändringar inom och utanför reservatet. Inventeringen utfördes vid fem olika tillfällen perioden 9 maj till och med 20 juni. De två första inventeringarna utfördes under eftermiddagstid och de tre sista under tidig morgon.

Inventerare var Mats Andersson och Sven-Olof Eriksson.

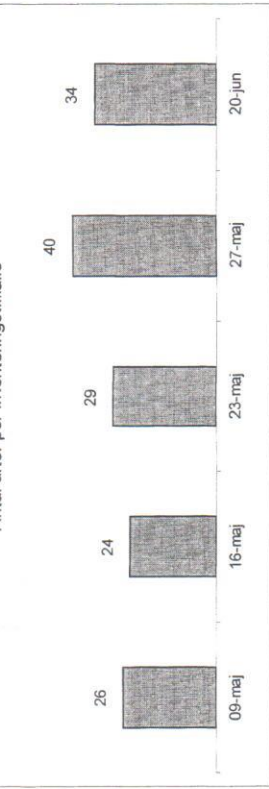
Resultat

I genomsnitt per inventeringstillfälle fanns 31 arter och 140 individer. Totalt noterades 58 olika arter och 700 individer (se tabellen nedan). Vid inventering nr 4 den 27 maj noterades flest arter och individer (se figurerna nedan). Vanligaste art var lövsångare med i genomsnitt knappt 22 st per inventeringstillfälle, därefter bofink med knappt 18 st per tillfälle följt av svarthätta med i genomsnitt drygt 7 st per tillfälle. Fyra arter hackspettar fanns representerade, varav mindre hackspett vid två tillfällen. Åtta arter sångare noterades varav vid ett tillfälle lundsångare. Övriga anmärkningsvärda arter var mindre flugsnappare (vid ett tillfälle) och stenkäck (vid tre tillfällen). Noterbart var även de många gärdsmygarna (totalt 28 st) och ingen noterades vid ett av tillfällena (16 maj).

Summa arter totalt.

Art	Summa totalt	Svarthätta
Häger	5	36
Kanadagås	6	1
Knipa	1	27
Duvhök	1	108
Trana	1	12
Enkelbeckasin	1	5
Drillsnäppa	1	1
Skrattmå	1	17
Fiskmå	9	3
Ringduva	35	2
Gök	11	2
Tornseglare	1	3
Gröngöling	4	1
Spillkråka	1	6
St. hackspett	4	23
M. Hackspett	2	12
Ladusvala	1	1
Trädpiplärka	26	20
Gärdsmyg	28	88
Jämsparv	1	1
Rödhake	19	2
Koltrast	19	1
Björktrast	4	3
Taltrast	15	12
Rödvingetrast	22	1
Rörsångare	2	700
Härmsångare	1	58
Törsångare	13	
Trädgårdssångare	30	

Antal arter per inventeringstillfälle

Varfågel *Lanius excubitor*

Tommy Oscarsson

Varfågeln är en art som hör till Tömskatorna, och är den största av dessa. Stor som en koltrast ser man den sitta utmed stolpar och i trädtoppar spanande efter ett tänkbart byte. I mycket är den lik en rovfågel då den har en krokig näbb, och jaktsättet med spaning efter byte påminner också om dessa. Favoritbyten är moss, sork och mindre fåglar som den jagar över åkrar, hyggen och hagmarker. Varfågeln har liksom rovfågarna en näbbtand och bär åtminstone större byten i klorna. Normalt bär tättingar sin föda i näbben. En väldigt anorlunda fågel är denna Varfågel som precis som Sparvugglan lägger upp förråd med mat för att senare kunna ta av. Den har ett för fåglar speciellt sätt att göra detta på, den spetsar nämligen sina byten på taggar eller hänger upp dem i grenlykor. I färgen är den vit, svart och grå. Vit på bröst och grå på huvud, panna och rygg, med en svart mask utmed sidorna på huvudet. Vingarna är svarta och med ett vitt vingband som ses som två vita fläckar på vingens oavsida i flykt. Stjärten är lång och avrundad med svart mitt och vita kanter. Könen är lika i färg, men ungfåglar har mörkvattrat bröst. Den böjda näbben och storleken gör den slutligen omiskännlig.

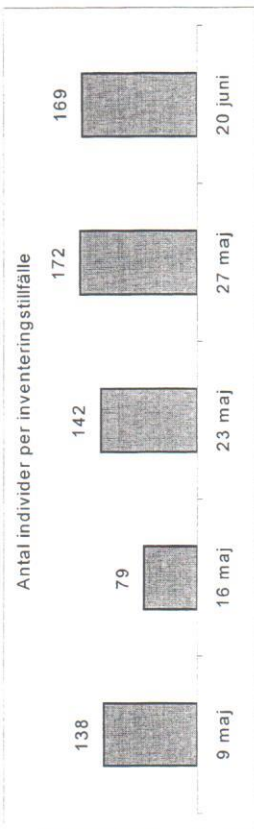
Första stavelsen i varfågeln's namn är besläktat med ordet varsko, varna och varsla. Forna tiders falkenerare använde sig av varfågeln's skarpa varningsläte under sin jakt på rovfågel. Då varfågeln lät höra sina skarpa vääää, vääää, så

visste jägaren att den eftertraktade rovfågeln var i närheten. Ännu för ungefär femtio år sen var varfågeln så gott som undantagslöst en fjällområdets fågel, som häckade i fjällbjörkbället och det angränsande barrskogslandet från Jämtland till norra Lappland. Men i takt med de allt talrikare kalhyggerna har dess utbredning dragit sig söderut. I slutet av september eller i oktober drar sig de nordligaste häckarna söderut till Syd- och Mellansverige. Många stannar över vintern och kan ses på åkrar med inslag av buskar och trädgångar. Även kring slättsjöar och hyggen kan man upptäcka den.

Den bygger sitt bo av kvistar, strån, fjädrar och dylikt i toppen av en björk eller tall. Den lägger 4-7 ägg som honan ruvar 14-18 dygn. Hanen avlöser henne bara undantagsvis. Ungarna matas av båda föräldrarna, och blir flygga efter drygt en månad.

Litteratur

Jonsson, L. 1992 *Fåglar i Europa med Nordafrika och mellanöstern*.
Bergström, M.-Å. Lundevall, C.-F. 1988 *Våra vanligaste fåglar*.

Liaskogen med inventeringspunkter

